

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/27/2021
Identifikačné číslo spisu:	4415217965
Dátum vydania rozhodnutia:	15.12.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:4415217965.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a členiek senátu JUDr. Jany Bajánkovej a JUDr. Jany Haluškovej, v spore žalobcov: 1/ A. Č., bytom A. I., C. XXX/XX, 2/ Š. Č., bytom M., S. XX, 3/ B. Č., bytom A., I.N. XXXX, Č. U., 4/ H. W., rod. Č., bytom S., O. O. XX, C., 5/ W. Č., bytom I., R. XX, 6/ N. S., rod. Č., bytom M.Y. T. XXX, 7/ U. Č.X., bytom S. XXX, 8/ I. Č., rod. Č., bytom S. XXX, 9/ W. S., rod. Č., bytom A. I., Ž. X, 10/ X. I., bytom M. X - O., S. XXX/X, Č. U., všetci zastúpení Advokátskou kanceláriou Mgr. Jozef Vída, s.r.o., so sídlom v Nových Zámkoch, Turecká 36, IČO: 47 258 250, proti žalovaným: 1/ U. J., bytom A. I., B. M. XXX/X, zastúpený JUDr. Jurajom Tibenským, advokátom v Nitre, Štefánikova 15, 2/ W. J., bytom A. I., C. XXX/XX, o vydanie nehnuteľnosti, vedenom na Okresnom súde Nové Zámky pod sp. zn. 9C/581/2015, o dovolaní žalobcov 1/ až 10/ proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 30. novembra 2020 sp. zn. 6Co/69/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovanému 1/ priznáva náhradu trov dovolacieho konania voči žalobcom 1/ až 10/ v plnom rozsahu.

Žalovanému 2/ nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nové Zámky (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom (v poradí druhým) z 12. februára 2020 č. k. 9C/581/2015-232 žalobu zamietol (I. výrok), žalovanému 1/ priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % voči žalobcom 1/ až 10/ (II. výrok) a žalovanému 2/ nepriznal nárok na náhradu trov konania (III. výrok).

1.1. Na odôvodnenie rozhodnutia uviedol, že v predmetnej veci aplikoval zákon č. 141/1950 Zb. Občiansky zákonník, Stredný občiansky zákonník, nakoľko poručiteľ W. J. zomrel X. W. XXXX, teda za účinnosti označeného zákona, a preto bolo potrebné posudzovať uplatnený nárok v súlade s §§ 509, 557 a 558. Žalobcovia sa v konaní domáhali určenia vlastníckeho práva, resp. vydania nehnuteľností v k. ú. B. I. a A. I., podľa predložených listov vlastníctva, keď v pôvodnom dedičskom konaní po nebohom W. J., ktoré sa konalo ako dodatočné v roku 1974 s tým, že v tomto prípade došlo k pochybeniu

bývalého Štátneho notárstva Nové Zámky, ako aj samotnej dedičky, ktorá neoznačila pri predbežnom vyšetrení všetkých dedičov, ktorí boli uvedení v pôvodnom dedičskom konaní z roku 1955, nie je možné tento nárok posudzovať podľa § 137 písm. c) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). V danom prípade ide o žalobu oprávneného dediča a ochrana oprávneného dediča je inštitútom dedičského práva, pomocou ktorého má byť vykonaná náprava, ak sa zistí až po prejednaní dedičstva, že oprávneným pravým dedičom poručiteľa je niekto iný, než komu bolo dedičstvo potvrdené alebo kto podľa výsledku prejednávania dedičstvo nadobudol inak. Z tohto dôvodu sa ochrana oprávneného dediča riadi právnou úpravou, ktorá bola určujúca pre dedičské právo po poručiteľovi, t. j. aj v súčasnosti bolo potrebné postupovať pri ochrane pravého dediča poručiteľa podľa ustanovení Stredného občianskeho zákonníka.

1.2. Súd prvej inštalácie posudzoval, či podľa § 558 zákona č. 141/1950 Zb. je nárok na vydanie dedičstva premľaný alebo nie. Bol toho názoru, že nárok žalobcov bol v súlade s § 557 vyššie citovaného zákona premľaný, nakoľko žalobcovia, resp. ich právni predchodcovia sa stali podľa práva vtedy platného na Slovensku v zhode s § 509 Stredného občianskeho zákonníka dedičmi už okamžikom smrti poručiteľa a nárok na vydanie dedičstva mohli uplatniť včas i napriek tomu, že ich žalovaní pri prejednaní dedičstva ako dedičov úmyselne neuviedli, resp. zamlčali. Uviedol, že žalobcovia ako oprávnení dedičia sa mali domáhať ochrany svojho vlastníckeho práva v lehote troch rokov od tej doby, ako sa dozvedeli, že neboli úmyselne uvedení alebo zamlčaní v dedičskom konaní týkajúceho sa roku 1974. Iný postup by znamenal obchádzanie zákona a aj narušanie princípov právnej istoty a právneho štátu. V konaní bolo jednoznačne preukázané, že oprávnení dedičia lehotu uvedenú v § 558 nedodržali, táto im uplynula a keďže sa jedná o prekľuzivnú lehotu, nie je možné sa po jej uplynutí domáhať akéhokoľvek nároku. Nie je možné sa domáhať a ani určiť, že žalobcovia sú spoluvlastníkmi sporných nehnuteľností titulom dedenia, keď uvedenému nesvedčí žiadne rozhodnutie vydané v dedičskom konaní v zmysle zásad o dedičskom práve podľa platného Občianskeho zákonníka č. 141/1950 Zb. Čo sa týka rozhodnutia bývalého Štátneho notárstva Nové Zámky pod sp. zn. D 190/55 zo dňa 7. marca 1955, zo spisu zistil, že toto uznesenie nebolo doručené všetkým účastníkom, čo je preukázateľné z doručeník, t. j. nikdy nemohlo nadobudnúť právoplatnosť. Pokiaľ by aj bolo právoplatné, potom je nesporné, že bývalé Štátne notárstvo žalobcom priznalo aj podiely k nehnuteľnostiam, ktoré už boli prejednané v dedičskom konaní sp. zn. D 190/55, a to konkrétne parcelu č. XXXX/X orná pôda o výmere 25.000 m² aktuálne zapísaná na LV č. XXXX pre k. ú. A. I., okres C. H. Ide o tú istú nehnuteľnosť, ktorá bola prejednaná v dedičskom konaní v roku 1955, ktorú mal zdediť a ktorej jediným oprávneným dedičom bol otec žalovaných a nie právny predchodca žalobcov. Uvedené je zrejme z rozhodnutia D 190/55, výpisu z PKV XXXX, zápisnice zo súpisu dedičstva, bez uvedenia parcelného čísla, na ktorej je postavený aj dom, ale aj z LV č. XXXX z roku 2015, kedy spoluvlastnícky podiel k nej bol ešte písaný na W. J.. Z týchto dôvodov žalobcom nemohli vzniknúť žiadne nároky z predmetnej nehnuteľnosti. S poukazom na skutočnosť, že dedičské rozhodnutie z roku 1955 nenadobudlo právoplatnosť a nevyvolalo účinky, t. j., že nebol vykonaný žiadny prepis v katastri nehnuteľností, nakoľko aj v roku 2015 bola predmetná nehnuteľnosť stále vedená na W. J., zomrelého v roku XXXX, z dôvodu právnej istoty a usporiadania práv k nej, bola táto parcela pojatá do dodatočného dedičského konania v roku 2015. Vzhľadom na uvedené skonštatoval, že dedičské konanie, ktoré bolo prejednané v roku 1974, nie je dodatočným dedičským konaním, ale prvým konaním, nakoľko konanie v roku 1955 nebolo právoplatne skončené.

1.3. Súd prvej inštalácie žalobu zamietol najmä s poukazom na skutočnosť, že žalovaní vzniesli námietku premľania, ktorú vyhodnotil ako dôvodnú. Vychádzal z § 558 zákona č. 141/1950 Zb. Občianskeho zákonníka s tým, že nárok na vydanie dedičstva po nebohom W. J. (zomrelom X. W. XXXX) mal a musel byť uplatnený oprávneným (pravým) dedičom najneskôr do troch rokov od poručiteľovej smrti, t. j. do X. W. XXXX, čo nebolo v konaní preukázané.

1.4. Ďalším dôvodom, pre ktorý nebolo možné vyhovieť žalobe, je aj zachovanie cieľa zákona č. 180/1995 Z. z., ktorého účelom je vo všeobecnosti zamedzenie nežiaducemu stavu, ktorý spočíva v drobení poľnohospodárskych a lesných pozemkov. S poukazom na § 21 až § 24 uvedeného zákona dochádza k obmedzeniu nielen vlastníkov takých pozemkov v podobe obmedzenia zmluvnej voľnosti v rámci ich právnych úkonov, ale aj k obmedzeniu súdu v spôsobe rozhodnutia, či už v rámci konania o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva alebo v konaní o dedičstve.

1.5. O trovách konania rozhodol podľa § 255 a § 262 ods. 1, 2 CSP.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcov 1/ až 10/ rozsudkom z 30. novembra 2020 sp. zn. 6Co/69/2020 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil, žalovanému 1/ priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu voči žalobcom 1/ až 10/ a žalovanému 2/ nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobcovia sa podanou žalobou domáhali určenia vlastníckeho práva k špecifikovaným nehnuteľnostiam z dôvodu, že sú právnymi nástupcami a oprávnenými dedičmi po nebohom W. Č., narodenom XX. B. XXXX a zomrelom X. W. XXXX. Pôvodné dedičské konanie bolo vedené na bývalom Štátnom notárstve v Nových Zámkoch pod sp. zn. D 190/55, ktorým bolo potvrdené nadobudnutie dedičstva dedičmi, ktorí boli v tomto uznesení uvedení. Následne sa v roku 1974 a v roku 2015 konalo dodatočné prejednanie dedičstva, kde už však ako zákonní dedičia boli označení len žalovaní 1/, 2/. Súd prvej inštancie, rešpektujúc právny názor odvolacieho súdu vyslovený v zrušujúcom uznesení z 27. septembra 2019 sp. zn. 6Co/189/2018, žalobu zamietol primárne z dôvodu, že nárok žalobcov na vydanie dedičstva je podľa § 558 zákona č. 141/1950 Zb. premlčaný. Odvolací súd po preskúmaní veci skonštatoval, že napadnutý rozsudok zodpovedá požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutí v zmysle § 220 ods. 2 CSP. Prvoinštančný súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísal priebeh konania, stanoviská procesných strán, výsledky vykonaného dokazovania a citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednávany spor a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Dôvodil, že žalobcovia, resp. ich právni predchodcovia sa stali podľa práva vtedy platného na Slovensku v zhode s § 509 Občianskeho zákonníka dedičmi už okamžikom smrti poručiteľa a nárok na vydanie dedičstva mohli uplatniť včas i napriek tomu, že ich žalovaní pri prejednaní dedičstva ako dedičov úmyselne neuviedli, resp. zamlčali. Odvolací súd nevzhliadol dôvod na odklon od učeného právneho výkladu a od vysloveného právneho názoru, preto naň poukazuje ako na stále platný. Prebral tiež súdom prvej inštancie zistený skutkový stav, keďže dokazovanie vykonal v rozsahu potrebnom pre rozhodnutie v danej veci. Súd prvej inštancie výsledky dokazovania správne vyhodnotil a dospel i k správnym skutkovým záverom, pokiaľ ide o skutočnosti právne rozhodné pre posúdenie uplatneného nároku. Odvolací súd sa plne stotožnil s odôvodnením preskúmaného rozsudku a využijúc postup podľa § 387 ods. 2 CSP sa obmedzil len na skonštatovanie správnosti jeho dôvodov, na ktoré odkazuje.

2.2. Na zdôraznenie správnosti preskúmaného rozhodnutia dodal, že v prejednávanej veci bolo potrebné aplikovať na rozhodnutie vo veci zákon č. 141/1950 Zb. Občiansky zákonník, Stredný občiansky zákonník. Žalobcovia sa žalobou domáhali určenia vlastníckeho práva, resp. vydania nehnuteľností v k. ú. B. I. a A. I., podľa predložených listov vlastníctva, keď v pôvodnom dedičskom konaní po nebohom W. J., zomrelom X. W. XXXX, ktoré sa konalo ako dodatočné v roku 1974 s tým, že v tomto prípade došlo k pochybeniu bývalého Štátneho notárstva Nové Zámky, ako aj samotnej dedičky, ktorá neoznačila pri predbežnom vyšetrení všetkých dedičov, ktorí boli uvedení v pôvodnom dedičskom konaní z roku 1955, teda sa domáhali ochrany oprávneného dediča. Poručiteľ W. J. teda zomrel za účinnosti Stredného občianskeho zákonníka. Žalobou uplatňovaný nárok, s ohľadom na námietku premlčania vznesenú žalovanými, bolo potrebné posudzovať podľa § 509, § 557 a § 558 zákona č. 141/1950 Zb., a to i v dobe po 1. apríli 1964, po prijatí zákona č. 40/1964 Zb. Súd prvej inštancie správne dospel k záveru, že nárok žalobcov na vydanie dedičstva je premlčaný, pretože žalobcovia, resp. ich právni predchodcovia sa stali dedičmi okamihom smrti poručiteľa a nárok na vydanie dedičstva mohli uplatniť včas, teda ako oprávnení dedičia sa mali domáhať ochrany svojho vlastníckeho práva v lehote troch rokov od poručiteľovej smrti, t. j. do X. W. XXXX. Doplnil, že z vykonaných dôkazov je nesporné, že právni predchodcovia žalobcov sa vydania majetku nedomáhali a nenapádali ani dedičské konanie z roku 1974. Pre úplnosť poukázal na správne a právne výstižné odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie v bodoch 38. a nasl., ktoré vychádzajú z právnych záverov vo veci vydaného zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu a toto prebral zo svojej vlastné. S poukazom na uvedené odvolací súd dospel k záveru o správnosti zamietnutia žaloby pre premlčanie uplatňovaného nároku žalobcov, preto napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

2.3. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP. S ohľadom na plný úspech žalovaného 1/ v odvolacom konaní mu priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu voči žalobcom 1/ až 10/. Žalovanému 2/ nepriznal nárok na

náhradu trov odvolacieho konania z dôvodu, že v odvolacom konaní mu preukázateľne žiadne trovy nevznikli, čím bol daný dôvod pre aplikáciu článku 4 CSP.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia 1/ až 10/ (ďalej aj ako „dovolateľa“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovali z § 421 ods. 1 písm. b) CSP a § 420 písm. f) CSP.

3.1. Na margo nesprávneho právneho posúdenia veci uviedli, že zamietnutie žaloby z dôvodu existencie zákazu drobenia pôdy, ktorý bol do právneho poriadku zavedený až v roku 1995 zákonom č. 180/1995 Z. z., nemá žiadnu oporu v zákone, a to práve s prihliadnutím na skutočnosť, že poručiteľ zomrel ešte v roku XXXX, kedy žiadny takýto zákaz neplatil. Aj bežná rozhodovacia prax súdov pri prejednaní dedičstva po poručiťoch, ktorí zomreli pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 180/1995 Z. z., je preto taká, že poľnohospodárske pozemky medzi dedičmi delia, resp. potvrdzujú dedičstvo podľa zákonných podielov, a to aj v prípadoch, kedy vznikne na základe rozhodnutia poľnohospodársky pozemok menší ako 2000 m². Iný prístup by totiž znamenal jednoznačnú retroaktivitu, ktorá je zakázaná. Z bodu 21. napadnutého rozsudku vyplýva podľa dovolateľov zmätočnosť pri argumentácii odvolacieho súdu, ktorý dedičské konanie považuje za pôvodné dedičské konanie, keď na jednej strane uvádza, že pôvodné dedičské konanie po nebohom W. J. (zomr. X. W. XXXX) sa konalo ako dodatočné v roku 1974, pričom na druhej strane následne uvádza, že v roku 1974 dedička neoznačila pri predbežnom vyšetrení všetkých dedičov, ktorí boli uvedení v pôvodnom dedičskom konaní z roku 1955. Je evidentné, že nie je možné viesť po tom istom poručiťovi dve pôvodné dedičské konania. Pôvodným dedičským konaním môže byť iba jedno konanie, ktoré sa viedlo v roku 1955 a skončilo sa vydaním uznesenia číslo D 190/55 zo 7. marca 1955 Štátnym notárstvom v Nových Zámkoch po nebohom poručiťovi W. J., kedy bola prejednaná iba domová nehnuteľnosť, nakoľko v tom čase už platil zákon č. 69/1949 Zb. o jednotných roľníckych družstvách. Dovolateľa argumentujú, že bez ohľadu na existenciu právoplatnosti uznesenia D 190/55 nebolo právne možné viesť ďalšie „prvé“ pôvodné dedičské konanie v roku 1974 a v tomto ďalšom „prvom“ pôvodnom dedičskom konaní znovu vykonávať predbežné vyšetrenie údajov o okruhu dedičov, ktorý bol už raz zistený v roku 1955. Dodatočné dedičské konanie vedené na Okresnom súde Nové Zámky pod sp. zn. 16D/225/2015 nemohlo byť dodatočným dedičským konaním „pôvodného“ dedičského konania z roku 1974 (ktoré sa malo konať ako „náhradné dedičské konanie“), ale iba dodatočným dedičským konaním pôvodného dedičského konania z roku 1955. Ak je začaté prvé dedičské konanie v roku 1955 po smrti poručiťľa, nemožno viesť ďalšie prvé dedičské konanie v roku 1974, bez ohľadu na to, ako sa skončilo konanie v roku 1955. Podľa názoru dovolateľov je v rozpore s princípom spravodlivej ochrany práv a právom chránených záujmov strán sporu, ak súd argumentuje uplynutím 3-ročnej premlčacej lehoty dňom 6. januára 1958. V období od 6. januára 1955 do 6. januára 1958 dané nehnuteľnosti neboli ani len „prededené“, nieto ešte zapísané v katastri nehnuteľností, preto by právni predchodcovia žalobcov nevedeli a ani nemohli označiť žiadneho žalovaného ako pasívne legitimovanú osobu. Tento stav pretrval prakticky až do právoplatnosti osvedčenia o dedičstve sp. zn. 16D/225/2015, kedy žalovaní predmetné nehnuteľnosti nadobudli a následne žalobcovia už v zákonnej lehote podali žalobu na súd proti žalovaným ako pasívne legitimovaným osobám. Dovolateľa tvrdia, že súdom zvolený výklad je absolútne ústavne nekonformný a je v rozpore aj s čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky, keďže znemožňuje súdnu ochranu vlastníctva dovolateľov tým, že odopiera súdnu ochranu ich vlastníckeho práva uznanou premlčacou dobou, ktorá uplynula podľa názoru súdu ešte predtým, ako vznikla pasívne legitimovaná osoba, proti ktorej by bolo možné žalobou si uplatniť práva žalobcov ako dedičov.

3.2. Vo vzťahu k porušeniu ich práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f) CSP uviedli, že osvedčením, ktoré vydal Okresný súd Nové Zámky súdnym komisárom v konaní sp. zn. 16D/225/2015, žalovaní nadobudli polovičný podiel poručiťľa v predmetných nehnuteľnostiach rovnakým dielom po 1/4 k celku, ktorý postup by bol inak v rozpore so zákazom drobenia pôdy podľa zákona č. 180/1995 Z. z. Ten istý súd teda v konaní, ktoré sa týkalo tých istých nehnuteľností, drobenie pôdy napriek zákonu č. 180/1995 Z. z. pripustil, na druhej strane žalobu žalobcov zamietol aj s poukazom na zákaz drobenia pôdy, ktorý zákaz však môže platiť a vyvolať akékoľvek účinky iba vo vzťahu k dedičským konaniam začatým po nadobudnutí účinnosti tohto zákona. Takýto postup je jednoznačne diskriminačný vo vzťahu k žalobcom a samotný súd ho nijakým spôsobom neodôvodnil.

3.3. S poukazom na uvedené dôvody dovolania navrhli, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu v celom rozsahu a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie, alternatívne, aby napadnutý

rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaný 1/ v reakcii na dovolanie uviedol, že ho považuje za formálne nesprávne, nakoľko uplatnené dovolacie dôvody nie sú vymedzené v súlade s CSP. Napadnutý rozsudok označil za správny a zrozumiteľne odôvodnený. Zdôraznil, že žalobe nebolo možné vyhovieť, pretože v zmysle zásad o vydaní bezdôvodného obohatenia bol nárok na vydanie dedičstva premlčaný a žalovaní úspešne vzniesli námietku premlčania. Navrhol, aby dovolací súd dovolanie odmietol alebo zamietol a uplatnil si nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

5. Žalovaný 2/ sa k dovolaniu nevyjadril.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie je potrebné zamietnuť.

7. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP)

10. Dovolatelia v prvom rade uvádzajú, že ho podávajú z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Z obsahu dovolania, resp. jednotlivých dovolacích námietok však dovolací súd zistil (§ 124 ods. 1 CSP), že dovolatelia namietajú primárne vadu zmätočnosti konania uvedenú v § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

12. Preskúmaním obsahu spisu dovolací súd nezistil v postupe odvolacieho súdu v spojení s postupom súdu prvej inštancie žiadne vady, ktoré by boli spôsobilé ukrátiť dovolateľov na ich procesných právach a založiť tak dôvodnosť podaného dovolania.

13. Dovolatelia v úvode dovolania argumentujú, že zamietnutie žaloby z dôvodu existencie zákazu drobenia pôdy, ktorý bol do právneho poriadku zavedený až v roku 1995 zákonom č. 180/1995 Z. z., nemá žiadnu oporu v zákone, a to s poukazom na skutočnosť, že poručiteľ zomrel ešte v roku XXXX, kedy žiadny takýto zákaz neplatil. Predmetnú námietku však dovolací súd vyhodnotil ako neopodstatnenú. Ako jednoznačne vyplýva z rozsudku súdu prvej inštancie (bod 38. a 40.) a rozsudku odvolacieho súdu (bod 21.), primárnym, resp. podľa slov súdu prvej inštancie „najdôležitejším“ dôvodom zamietnutia žaloby bolo to, že žalobou uplatnený nárok žalobcov je premlčaný, ktorú skutočnosť súdy vo svojich rozhodnutiach podrobne riešili a vysvetlili. Na uvedenom nič nemení ani fakt, že súd prvej inštancie v bode 41. rozsudku podporne dodal, že ďalším dôvodom, pre ktorý nebolo možné vyhovieť žalobe, je aj zachovanie cieľa zákona č. 180/1995 Z. z., t. j. zamedzenie nežiaduceho stavu spočívajúceho v drobení poľnohospodárskych a lesných pozemkov.

14. Dovolatelia ďalej tvrdili, že z bodu 21. napadnutého rozsudku vyplýva úplná zmätočnosť pri argumentácii odvolacieho súdu. Poznamenali, že nie je možné viesť po tom istom poručiteľovi dve pôvodné dedičské konania. Odvolací súd v označenom bode svojho rozsudku zdôraznil správnosť právneho záveru súdu prvej inštancie, že nárok žalobcov na vydanie dedičstva je premlčaný, pretože žalobcovia, resp. ich právni predchodcovia sa stali dedičmi okamihom smrti poručiteľa a nárok na vydanie dedičstva mohli uplatniť včas, teda ako oprávnení dedičia sa mali domáhať ochrany svojho vlastníckeho práva v lehote troch rokov od poručiteľovej smrti, t. j. do X. W. XXXX. Nakoľko poručiteľ W. J. zomrel X. W. XXXX, za účinnosti Stredného občianskeho zákonníka, bolo potrebné žalobou uplatňovaný nárok posudzovať podľa § 509, § 557 a § 558 zákona č. 141/1950 Zb., a to aj po prijatí zákona č. 40/1964 Zb. Odvolací súd v tejto súvislosti zároveň poukázal na odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorý o. i. v bode 38. uviedol, že dedičské rozhodnutie z roku 1955 nenadobudlo právoplatnosť a nevyvolalo účinky, teda nebol vykonaný žiadny prepis v katastri nehnuteľností, nakoľko aj v roku 2015 bola predmetná nehnuteľnosť stále vedená na W. J.; z dôvodu právnej istoty a usporiadania práv k nej bola táto parcela pojatá do dodatočného dedičského konania v roku 2015. Súd prvej inštancie uzavrel, že dedičské konanie, ktoré bolo prejednané v roku 1974, nie je dodatočným dedičským konaním, ale prvým konaním, nakoľko konanie v roku 1955 nebolo právoplatne skončené. Námietka o zmätočnosti argumentácie odvolacieho súdu preto nie je relevantná a nespôsobuje vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP.

15. Dôvodná nie je ani námietka dovolateľov, že je v rozpore s princípom spravodlivej ochrany práv a právom chránených záujmov strán sporu, ak súd argumentuje uplynutím 3-ročnej premlčacej lehoty dňom 6. januára 1958, kedy ani samotní právni predchodcovia si nemohli ani teoreticky uplatniť svoje nároky k nehnuteľnostiam tvoriacim predmet sporu. Dovolací súd na tomto mieste poukazuje najmä na bod 38. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie, s ktorým sa odvolací súd stotožnil. Podľa súdu prvej inštancie sa žalobcovia ako oprávnení dedičia mali domáhať ochrany svojho vlastníckeho práva v lehote troch rokov od tej doby, ako sa dozvedeli, že neboli úmyselne uvedení alebo zmlčaní v dedičskom konaní z roku 1974. Iný postup by znamenal obchádzanie zákona a aj narušanie princípov právnej istoty a právneho štátu. Dedičské právo presne stanovuje postup, ako a v akých lehotách majú dedičia, resp. strany sporu postupovať, t. j. tak, ako je to citované v § 558 zákona č. 141/1950 Zb. V konaní bolo jednoznačne preukázané, že oprávnení dedičia lehotu uvedenú v § 558 nedodržali, táto im uplynula a keďže sa jedná o prekluzívnu lehotu, nie je možné sa po jej uplynutí domáhať akéhokoľvek nároku. Žalobe nemožno vyhovieť, lebo nie je možné sa domáhať a ani určiť, že žalobcovia sú spoluvlastníkmi sporných nehnuteľností titulom dedenia, keď uvedenému nesvedčí žiadne rozhodnutie vydané v dedičskom konaní v zmysle zásad o dedičskom práve podľa platného Občianskeho zákonníka č. 141/1950 Zb. Rozhodnutie bývalého Štátneho notárstva Nové Zámky pod sp. zn. D 190/55 zo 7. marca 1955 nebolo doručené všetkým účastníkom a nikdy nemohlo nadobudnúť právoplatnosť. Pokiaľ by aj bolo právoplatné, bývalé Štátne notárstvo žalobcom priznalo aj podiely k nehnuteľnostiam, ktoré už boli prejednané v dedičskom konaní sp. zn. D 190/55, konkrétne parcelu č. XXXX/X orná pôda o výmere 25.000 m² aktuálne zapísaná na LV XXXX pre k. ú. A. I., okres C. H. Ide o tú istú nehnuteľnosť, ktorá bola prejednaná v dedičskom konaní v roku 1955, ktorú mal zdediť a ktorej jediným oprávneným dedičom bol otec žalovaných a nie právny predchodca žalobcov. Uvedené je zrejmé z rozhodnutia D 190/55, výpisu z PKV XXXX zápisnice zo súpisu dedičstva, bez uvedenia parcelného

čísla, na ktorej je postavený aj dom, ale aj z LV č. XXXX z roku 2015, kedy spoluvlastnícky podiel k nej bol ešte písaný na W. J.. Z týchto dôvodov žalobcom nemohli vzniknúť žiadne nároky z predmetnej nehnuteľnosti. Dedičské rozhodnutie z roku 1955 nenadobudlo právoplatnosť a nevyvolalo účinky, to znamená, že nebol vykonaný žiadny prepis v katastri nehnuteľností, nakoľko aj v roku 2015 bola predmetná nehnuteľnosť stále vedená na W. J., z dôvodu právnej istoty a usporiadania práv k nej, bola táto parcela pojatá do dodatočného dedičského konania v roku 2015. Ako už bolo uvedené vyššie, dedičské konanie, ktoré bolo prejednané v roku 1974, nie je dodatočným dedičským konaním, ale prvým konaním, nakoľko konanie v roku 1955 nebolo právoplatne skončené.

16. V kontexte uvedených dôvodov dovolací súd konštatuje, že konanie pred odvolacím súdom nebolo postihnuté dovolateľmi namietanou vadou vyplývajúcou z § 420 písm. f) CSP.

17. Pre úplnosť veci dovolací súd považuje za potrebné dodať, že na to, aby mohol pristúpiť k meritornému dovolaciemu prieskumu rozhodnutia odvolacieho súdu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci [v danom prípade podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP], musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v § 431 až § 435 CSP. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní nevymedzí právnu otázku, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku mal dovolateľ na mysli; v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo minúť zákonom určený cieľ. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky nemôže dovolací súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd; v opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP (pozri napr. rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1Cdo/98/2017, 3Cdo/94/2018, 4Cdo/95/2017, 8Cdo/100/2019). Treba zdôrazniť, že úlohou dovolacieho súdu nie je vymedziť právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená; zákonodarcu túto povinnosť ukladá dovolateľovi.

18. V súdenom spore dovolateľa namietajú nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP, relevantnú právnu otázku však nijako neformulujú a táto nevyplýva ani z obsahu dovolania (§ 124 ods. 1 CSP). Dovolateľa teda určitým a zrozumiteľným spôsobom neuviedli konkrétnu právnu otázku riešenú odvolacím súdom, neuviedli ako ju riešil odvolací súd a v čom je jeho riešenie nesprávne ani to, ako mala byť táto právna otázka riešená správne. Dovolací súd poznamenáva, že sama polemika či nesúhlas s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia, prípadne kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní žalobou uplatneného nároku, významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 CSP a § 432 CSP. Dovolaciemu súdu tak neostávalo nič iné ako konštatovať, že dovolateľa v podanom dovolaní nenastolili právnu otázku, na ktorej riešení odvolací súd založil svoje rozhodnutie spôsobom predpokladaným v § 421 ods. 1 písm. b) v spojení s § 432 ods. 2 CSP.

19. Dovolací súd uzatvára, že dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP je prípustné, ale nie je dôvodné. Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP nie je prípustné, nakoľko dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP, čo by bolo dôvodom na odmietnutie dovolania podľa § 447 písm. f) CSP. Vzhľadom na nedôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP ale dovolací súd dovolanie zamietol ako celok (§ 448 CSP).

20. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP. V dovolacom konaní boli plne úspešní žalovaní 1/, 2/. Trovy dovolacieho konania vznikli žalovanému 1/, ktorému preto dovolací súd voči žalobcom 1/ až 10/ priznal ich náhradu v plnom rozsahu. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP). Žalovanému 2/ dovolací súd trovy dovolacieho konania nepriznal, pretože mu v tomto konaní žiadne trovy nevznikli.

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok